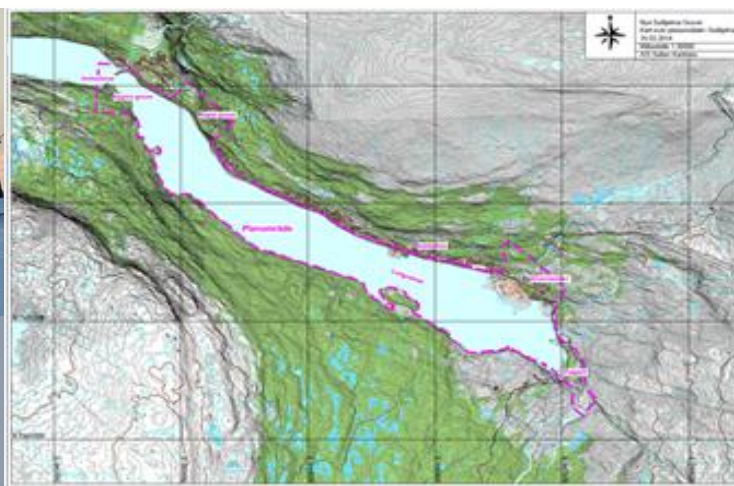

Områderegulering med konsekvensutredning for ny drift i Sulitjelma gruver.

Fagtema Samisk natur- og kulturgrunnlag inkl. reindrift.

2014-10-14 Oppdragsnr.: 5134749

	Dato: 2014-10-14		MoSel		MoSel
Rev.	Dato: 2014-09-16	Beskrivelse; Konsekvensutredning. Samisk natur- og kulturgrunnlag inkl. reindrift.	Utarbeidet MoSel	Fagkontroll	Godkjent MoSel

Dette dokumentet er utarbeidet av Norconsult AS som del av det oppdraget som dokumentet omhandler. Opphavsretten tilhører Norconsult. Dokumentet må bare benyttes til det formål som oppdragsavtalen beskriver, og må ikke kopieres eller gjøres tilgjengelig på annen måte eller i større utstrekning enn formålet tilsier.

Innhold

1	Innledning	6
1.1	Lokalisering.	6
1.2	Nye Sulitjelma Gruver As og gjenåpning av gruvedriften i Sulitjelma.	7
2	Tiltaket	9
2.1	OmrådeReguleringsplanen	9
2.1.1	Planprogrammet	9
2.2	Planens avgrensning / Planområde	10
2.3	Planverket i Fauske kommune	11
2.3.1	Kommuneplanens arealdel og kommuneplanens samfunnsdel	11
2.3.2	Aktuelle reguleringsplaner	12
2.4	Nye Sulitjelma gruver AS. Driftsplan	12
3	Metode og datagrunnlag	14
3.1	Metodisk tilnærming	14
3.2	Planprogrammets kravspesifikasjon	14
3.3	Avgrensning av influensområde	15
3.4	Håndbok V712 Statens vegvesen	16
3.4.1	Definisjoner	16
3.4.2	Verdifastsetting	16
3.4.3	Omfang	17
3.4.4	Konsekvens	18
3.5	Datagrunnlag	19
3.5.1	Datainnsamling	19
3.5.2	Befaringer	19
4	Dagens situasjon – 0-alternativet	20
4.1	Balvatn Reinbeitedistrikt	20
4.1.1	Generelt om årssyklus i reindrift	20
4.1.2	Balvatn reinbeitedistrikt	21
4.1.3	Kort om årssyklus i Balvatn reinbeitedistrikt.	21
4.2	Samisk kultur i Sulitjelma	22
4.2.1	Det pitesamiske området	23
4.2.2	Karesuando-samene i Sulitjelma.	24
4.3	Reindriftskart for tiltaksområdet og influensområdet	24
4.3.1	Vårbeite	25
4.3.2	Sommerbeite	25
4.3.3	Høstbeite	26
4.3.4	Høstvinterbeite	26
4.3.5	Vinterbeite	27
4.3.6	Flyttleier i hht §22	27
4.3.7	Trekkleier og oppsamlingsområder	28
4.3.8	Gjerder, transport og anlegg	28
4.3.9	Konvensjonsgrense	29

4.3.10	Reinbeitekart på svensk side	29
4.3.11	Samisk Parlamentarisk Råd SPR og planlegging av ny gruvedrift	31
4.4	Eksisterende inngrep i planområdet / influensområdet.	31
4.4.1	Planområdet	31
4.4.2	Influensområdet	32
4.4.3	Motorferdsel i utmark. Snøscooter / Scooterløyper i Fauske / Sulitjelma	36
4.5	Egne befaringer i området	37
4.6	Verdifastsetting av området.	41
4.6.1	Tiltaksområdet / planområdet	41
4.6.2	Influensområdet – Balvatn reinbeitedistrikt	41
5	Omfang. Etablering av Nye Sulitjelma gruver. Tiltakets potensielle virkning på samisk natur- og kulturgrunnlag inkl. reindrift.	42
5.1	Sum-effekten av inngrep i Planområdet og i influensområdet – sett i forhold til tiltakets effekt på reindrift og samisk natur- og kulturgrunnlag.	42
5.1.1	Planområdet	42
5.1.2	Influensområdet	43
5.2	Metode for omfangsvurdering	44
5.3	Anleggsperioden og driftsperioden - Omfang for samisk natur- og kulturgrunnlag inkl reindrift. Planområdet.	44
5.3.1	Mulige avbøtende tiltak	45
5.3.2	Omfang med avbøtende tiltak	45
5.1	Anleggsperioden og driftsperioden - Omfang for samisk natur- og kulturgrunnlag inkl reindrift. Influensområdet.	46
5.1.1	Mulige avbøtende tiltak	46
5.1.2	Omfang med avbøtende tiltak	46
6	Etablering av Nye Sulitjelma Gruver NSG AS. Konsekvens for samisk natur- og kulturgrunnlag inkl reindrift.	47
6.1	Konsekvenser i planområdet	47
6.2	Konsekvenser i Influensområdet	48

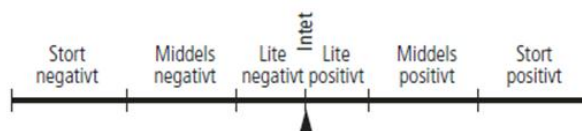
Sammendrag

Vi har i denne rapporten vurdert konsekvensen av en nyetablering av drift i gruvene i Sulitjelma for samisk natur- og kulturgrunnlag. En nyetablering av gruvene vil alt vesentlig innebære underjordisk drift, og en gjenåpning av driften i de nedlagte industrietableringene på Sandnes i Sulitjelma. Det vil bli en trafikkøkning i selve Sulitjelma som en konsekvens av ny gruvedrift.

Vi har vurdert konsekvensen for samisk natur- og kulturgrunnlag i to områder:

- ❖ Planområdet som omfatter østre del av Langvatnet samt deler av Sulitjelma mellom Avillonfyllingen og Fagerli.
- ❖ Influensområdet som omfatter hele Balvatn reinbeitedistrikt. Andre reinbeitedistrikt vil ikke bli berørt av Nye Sulitjelma Gruver.

Ut fra metoden som er valgt og den informasjon vi har innhentet, vil konsekvensen av etablering av nye Sulitjelma gruver NSG AS etter avbøtende tiltak være ubetydelig (0) for samisk natur- og kulturgrunnlag inkl. Reindrift i planområdet.

Konsekvensen av etablering av nye Sulitjelma gruver NSG AS etter avbøtende tiltak vil være ubetydelig / liten negativ (0 / -) i influensområdet.

1 Innledning

1.1 LOKALISERING.

Dette planområdet er lokalisert til tettstedet Sulitjelma som ligger øst i Fauske kommuner i Nordland fylke. Sulitjelma ligger ca 35 km øst for Fauske sentrum, og ca 87 km øst for Bodø.

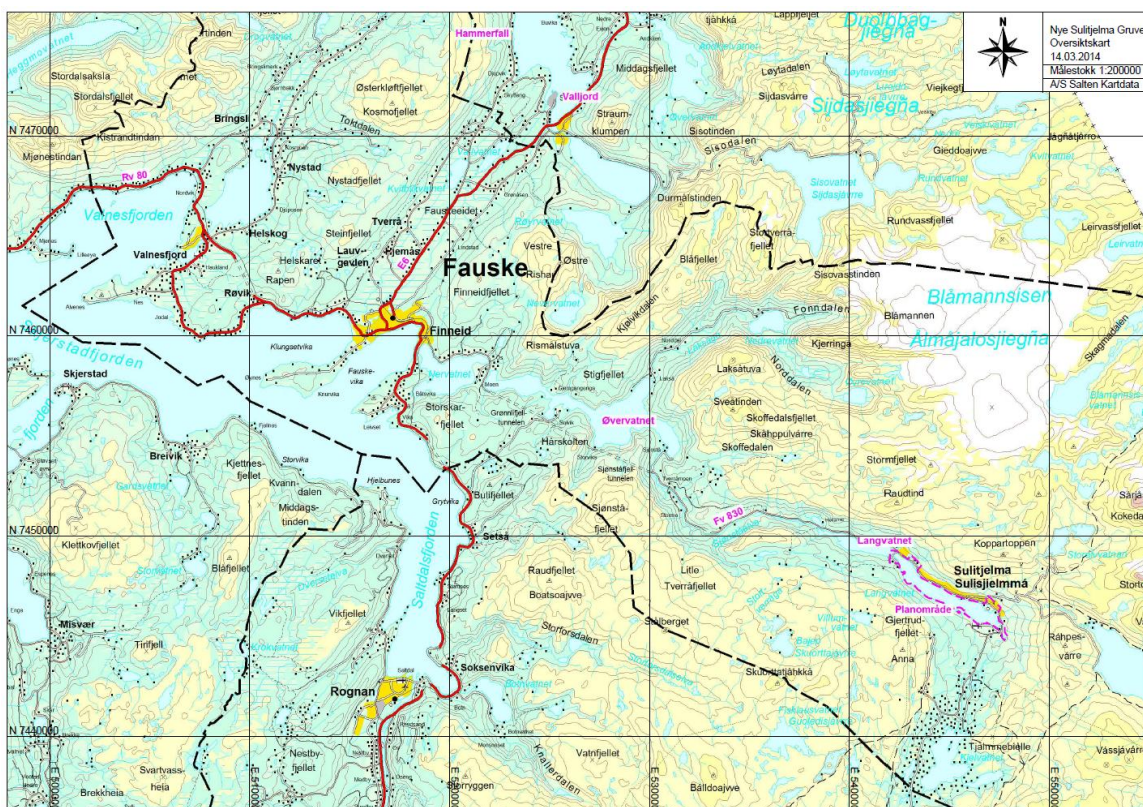

Fig 1.1. Oversiktskart som viser lokaliseringen av planområdet i Fauske kommune. Kilde: Nye Sulitjelma gruver As.

1.2 NYE SULITJELMA GRUVER AS OG GJENÅPNING AV GRUVEDRIFTEN I SULITJELMA.

Sulitjelma kan vise til en mer enn hundreårig tradisjon som gruvesamfunn fra de første malmfunnene ble gjort i 1858, fra oppstart av gruvedrift i 1887 og fram til nedleggelsen av gruvedriften i 1991. Det ble drevet en rekke gruver i fjellene omkring Sulitjelma:

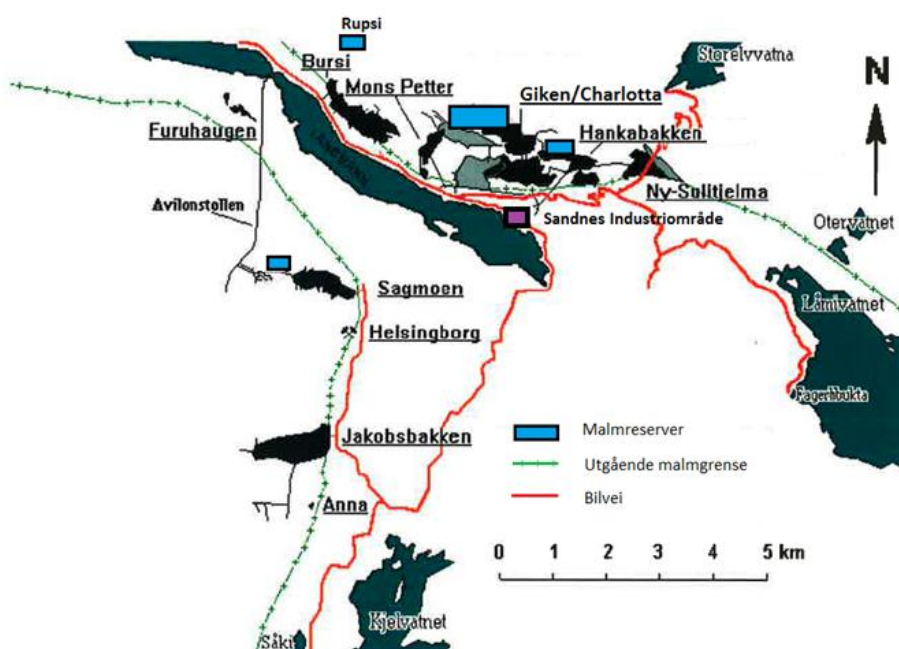

Fig. 1.2. Kart over gruvene i Sulitjelma. Kilde Nye Sulitjelma Gruver AS

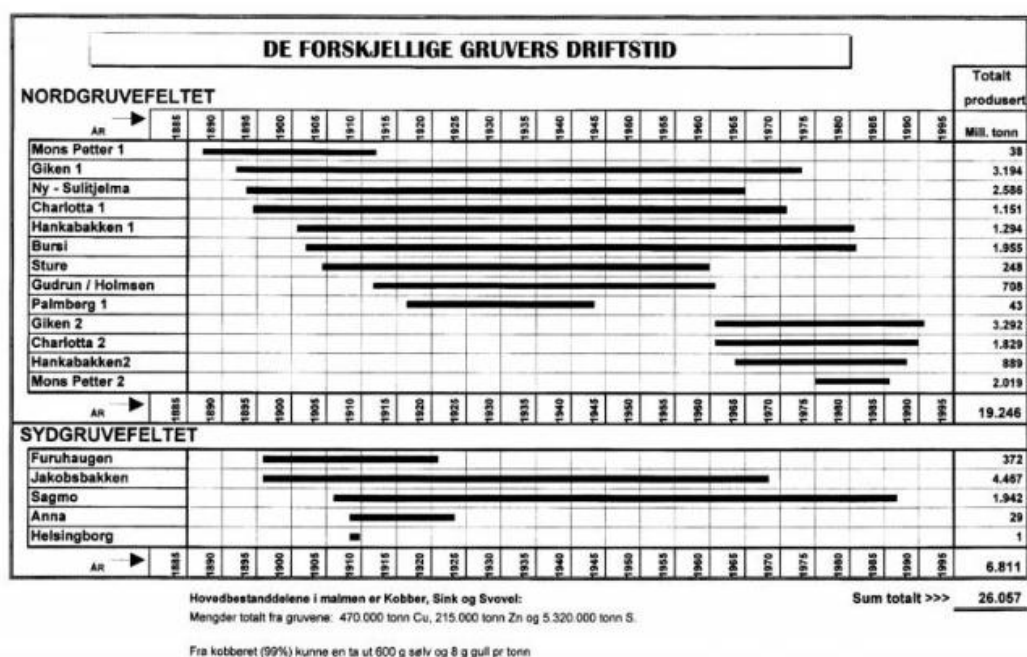

Fig 1.3. Oversikt over drift i gruvene i Sulitjelma. Kilde www.sverrep.com

I en periode var Sulitjelma den største produsenten av kobber i landet og landets nest største industribedrift etter Borregaard.

Det har vært tre smeltehytter i drift i Sulitjelma fra 1894 fram til at den siste smeltehytta på Sandnes ble stanset i 1987.

Nye Sulitjelma Gruver As (NSG) er en lokalt eid bedrift som ønsker å starte med gruvedrift og produksjon av kobber- og sinkkonsentrat basert på foredling av malm fra de gamle gruvene i Sulitjelma. NSG AS har fått innvilget utvinningstillatelse, og har beregnet foreløpig at det finnes 10-15 mill tonn drivverdig malm igjen i gruvene. Dette kan gi grunnlag for kommersiell drift i minst 50 år, og med et bemanningsbehov på ca 70 ansatte.

Det søkes oppstart i tre gruver;

- ❖ Giken / Charlotta og Hankabakken med utgangspunkt i Grunnstollen
- ❖ Rupsiforekomsten med utgangspunkt i Bursistollen
- ❖ Sagmo med utgangspunkt i Sagmostollen ved Avillonfyllinga.

All ny drift vil være basert på underjordisk drift.

Inngrep i omgivelsene vil være knyttet til deponering av gråberg og overskuddsmasser fra flotasjonsprosessen, samt til utslipp av støy og støv i forbindelse med drifta.

Ferdigproduktene fra en ny drift i Sulitjelma vil være flotasjonsbasert med utskipping av anrikede flotasjonsprodukter pakket i container. Det er ikke aktuelt med ny smelteverkproduksjon i Sulitjelma.

2 Tiltaket

2.1 OMRÅDEREGULERINGSPLANEN

2.1.1 Planprogrammet

Områdereguleringen er kunngjort i Avisa Nordland og i Saltenposten 29. juni 2013. Planen har foreløpig navnet: «Områderegulering av arealer for gruvedrift langs Langvatnet i Sulitjelma». Hensikten med planarbeidet er å legge til rette for oppstart av ny gruvedrift i eksisterende gruver langs Langvatnet i Sulitjelma.

Nye Sulitjelma Gruver AS har utviklet et detaljert planprogram i hht Plan- og bygningslovens §4.1. Planprogrammet har vært ute på høring og er vedtatt i Fauske kommunestyre 13. februar 2014.

Planprogrammet angir problemstillinger, omfang og metode for de ulike fagtema som skal konsekvensutredes.

Følgende tema skal konsekvensutredes:

- ❖ Utslipp til vann
- ❖ Utslipp til luft
 - Støy
 - Andre utslipp
- ❖ Naturmiljø og biologisk mangfold
- ❖ Landskap
- ❖ Kulturminner og kulturmiljø
- ❖ Friluftsliv og nærmiljø
- ❖ Samisk natur- og kulturgrunnlag inkl. reindrift
- ❖ Transportbehov og trafikk
- ❖ Samfunnsmessige forhold
- ❖ Folkehelse, barn og unges oppvekstmiljø, tilgjengelighet til uteområder og gang- og sykkelstnett
- ❖ Beredskap og ulykkesrisiko

2.2 PLANENS AVGRENSNING / PLANOMRÅDE

Planprogrammet angir følgende avgrensning av områdereguleringen:

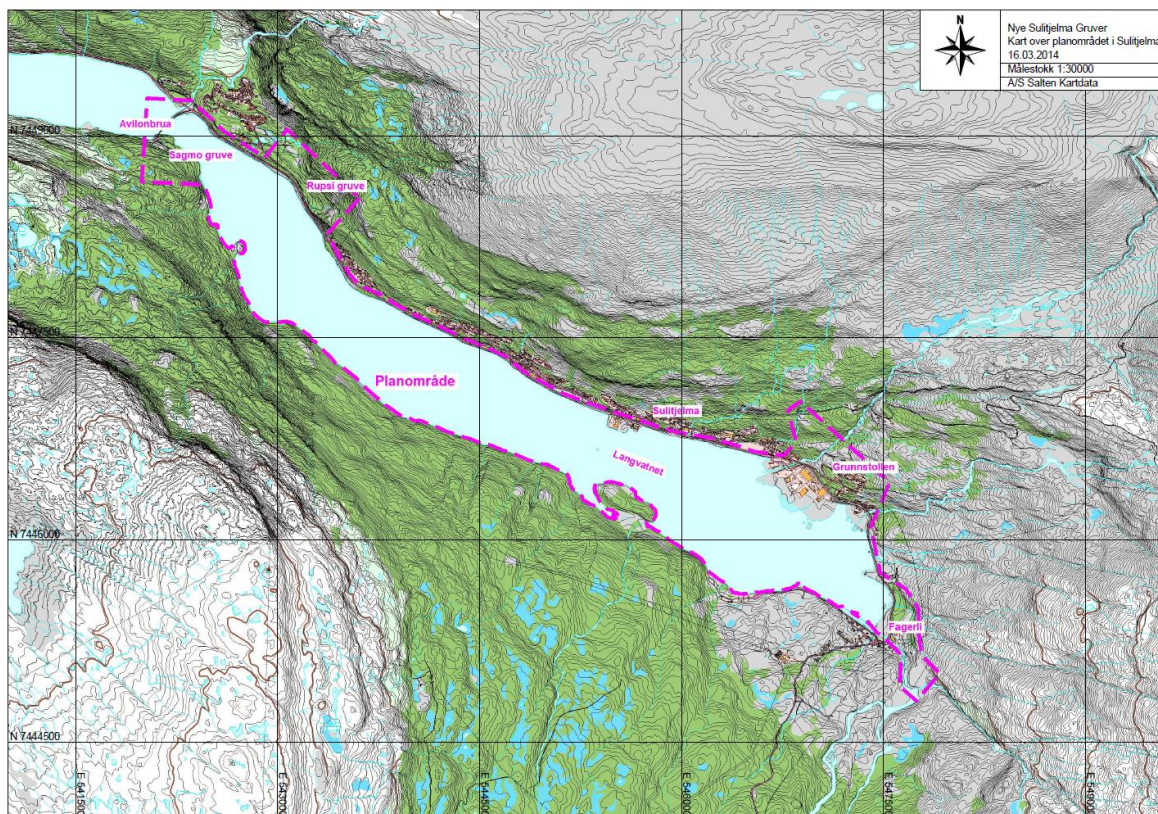

Fig 2.1. Avgrensning av planområde. Kilde; Nye Sulitjelma Gruver As.

For de ulike fagtema som skal konsekvensutredes, vil det ut over dette området bli angitt et influensområde. Dette influensområdet vil variere med fagtema.

2.3 PLANVERKET I FAUSKE KOMMUNE

2.3.1 *Kommuneplanens arealdel og kommuneplanens samfunnsdel*

Kommuneplanens arealdel 2009-2021 ble vedtatt i kommunestyret KOM-004/11 den 3. februar 2011.

Til kommuneplanens arealdel er det utarbeidet kommunedelplaner for;

- ❖ Fauske sentrum 1
- ❖ Fauske sentrum 2
- ❖ Kommunedelplan Langvatn 1
- ❖ Kommunedelplan Langvatn 2
- ❖ Kommunedelplan Daja / Jakobsbakken.

Kommunedelplanene for Langvatn 1 og 2 og for Daja / Jakobsbakken er aktuelle i forhold til planområdet (kap 2.2.).

For plankart, planbeskrivelser og planbestemmelser viser til Fauske kommunes hjemmeside.

Kommuneplanens arealdel er under revisjon. I denne sammenheng er det utarbeidet et planprogram som er ute på høring med høringsfrist 20. juni 2014. Dette planprogrammet forventes lagt fram for kommunestyret i september 2014.

Kommuneplanens samfunnsdel angir langsiktige strategier for Fauske kommune. Planen heter «Fauske 2025 – Folkehelsekommunen der alle trives» og ble vedtatt i kommunestyret 8. september 2011. Relevant i denne sammenheng er:

Strategi 2: Steds og næringsutvikling – de tre sentrene.

Plantema	Samarbeidsaktører:	Handlinger:
Sulitjelma	Nærmiljøutvalg Fauske kommune Lokale bedrifter Frivillig sektor	Utvikle Sulitjelma som et regionalt senter med fritidsbebyggelse knyttet til høyfjell Fokus på den industritradisjon og de naturgitte ressursen som stedet rår over Ha et særlig fokus på kvinnearbeidsplasser Utvikle Sulitjelma som et attraktivt turistmål, nasjonalt og regionalt.

2.3.2 **Aktuelle reguleringsplaner**

I hht kommunedelplanene har følgende aktuelle reguleringsplaner fortsatt rettsvirkning innen sitt område:

- ❖ Reguleringsplan for Charlottatippen i Sulitjelma, Fauske kommune. Utarbeidet 1999. Vedtatt i Fauske kommunestyre 2 oktober 2002.
- ❖ Reguleringsplan for Sulitjelma skole, Fauske kommune. Vedtatt i Fauske kommunestyre 14. desember 2010.
- ❖ Reguleringsplan for Sulitjelma opplevelsespark (Daja). Endring 25. juni 2007
- ❖ Områderegulering for Jakobsbakken. Endret 15. februar 2012.

Det er spesielt reguleringsplanene for Charlottatippen og Sulitjelma skole som er relevante i forhold til denne områdereguleringsplanen – j,fr, kap 2.2.

2.4 **NYE SULITJELMA GRUVER AS. DRIFTSPLAN**

Nye Sulitjelma Gruver As har utarbeidet en driftsplan datert 26.06.2014.

Driftsplanen gir en oversikt over;

- ❖ Beskrivelse av planlagt gruvedrift
- ❖ Lokalisering av gruvene og anlegg
- ❖ Teknisk beskrivelse av gruvedriften
- ❖ Oppredning
- ❖ Tidsplan, produksjonsvolum, kapasiteter
- ❖ Arbeidstid, bemanning og sikkerhet.

Planen er å ta ut resterende malm fra de gamle gruvene, Giken/Charlotta, Hankabakken og Sagmo. I tillegg planlegges drift på Rupsi-forekomsten som det ikke har vært drevet på tidligere. Alle gruver vil bli drevet som underjordsgruver. Nye Sulitjelma Gruver AS har flere lete- og utvinningsrettigheter i Sulitjelma.

Knusing, oppredning og lagring vil foregå i eksisterende bygninger på industriområdet på Sandnes. Bygningene på Sandnes har tidligere vært brukt til samme formål. Det vil være marginalt behov for ny bygningsmasse.

Gråbergtipper fra oppfaring av nye og gamle adkomsttunneler er planlagt lagt i tipper i Fagerli og ved Avillonfyllingen.

Gråbergavgang fra oppredning er planlagt lagt i Langvatn.

I tillegg til påviste malmreserver er planen å fortsette leting etter nye malmfelter samtidig som produksjonen pågår. Ved tidligere drift av gruvene ble det årlig påvist omtrent like mye malm som uttatt tonnasje.

3

Metode og datagrunnlag

3.1 METODISK TILNÆRMING

Kravspesifikasjonen til konsekvensutredningene ligger i planprogrammet slik dette er vedtatt av Fauske kommunestyre. I planprogrammet ligger den oppgaven som skal løses i konsekvensutredningen.

For å finne en hensiktsmessig metode for oppgaveløsning, legger vi til grunn Statens Vegvesens Håndbok V712 (tidligere Håndbok 140) som er anbefalt som metode for konsekvensutredninger.

Metoden i håndbok V712 har følgende hovedelementer:

- ❖ Beskrivelse av karakteristiske trekk i området.
- ❖ Verdsetting av områder.
- ❖ Vurdering av effekt/omfang på verdsette områder.
- ❖ Vurdering av konsekvens av tiltaket.

Vi vil spesielt legge til grunn metoden som er angitt i kapittel 6.7. Naturressurser.

3.2 PLANPROGRAMMETS KRAVSPESIFIKASJON

Planprogrammets kravspesifikasjon er gitt i kap 7.3.7.:

7.3.7 Samisk natur- og kulturgrunnlag inkl. reindrift

Problemstillinger

Sametinget har i juni 2010 vedtatt en mineralveileder for sikring av hensynet til samisk kultur, næringsutøvelse og samfunnsliv ved planer om faktiske undersøkelser, prøveuttak og drift av mineralressurser i tradisjonelle samiske områder. I dette tilfellet vil tiltaket i hovedsak berøre eksisterende infrastruktur i Sulitjelma, og det antas at det kun er behov for en kort vurdering av temaet. (Utredningstemaet kulturminner og kulturmiljø vil også favne samiske kulturminner).

Forholdene for reindrift kan imidlertid påvirkes av anleggsarbeid (etablering av gråbergsdeponier) og av det arealbeslag som deponiene medfører, og bør derfor gis en mer grundig vurdering.

Utredningens omfang

Det skal gjøres rede for reindriften i tiltaks- og influensområdet, og eventuelle konsekvenser for driften i anleggs- og driftsfasen skal belyses.

Metode

Informasjon om aktuelle områders verdi og bruk for reindriftsnæring må innhentes gjennom kontakt med reiseierne. Dialog med Balvatn reinbeitedistrikt for innhenting av informasjon om dagens drift er viktig.

3.3 AVGRENSNING AV INFLUENSOMRÅDE

I forhold til denne konsekvensutredningen er influensområdet det samme som det området som er avgrenset av Balvatn Reinbeitedistrikt.

I dette ligger også en vurdering av at svenske samebyer har beiterettigheter i Balvatn Reinbeitedistrikt.

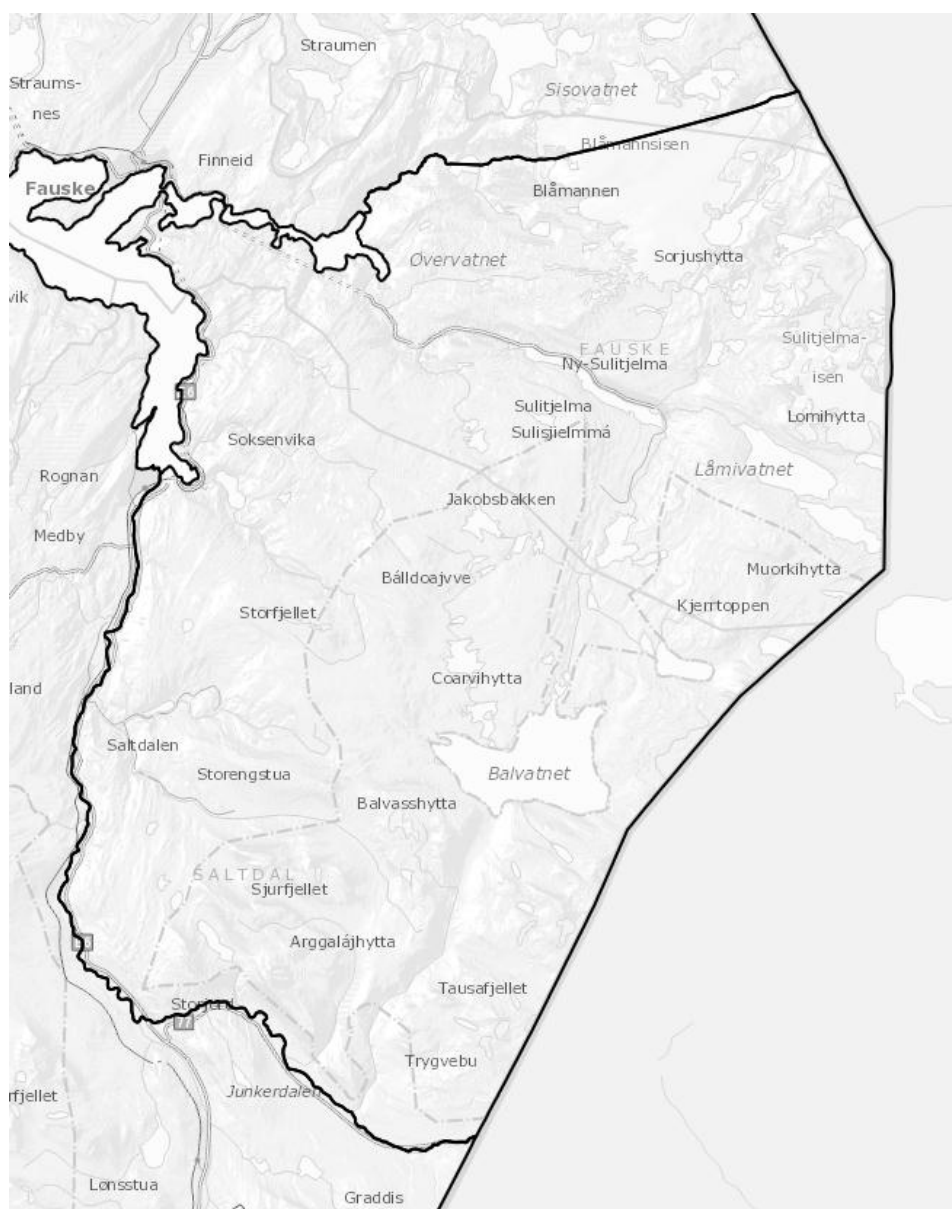

Fig 3.1. Avgrensning av Balvatn reinbeitedistrikt. Kilde: Fylkesmannen i Nordland. Nordlandsatlas – reindrift.

Balvatn reinbeitedistrikt avgrenses i nord av Blåmannsisen – Laksåga – Øvrevann – Nedrevann. I vest av Skjerstadvannet og Saltdalselva. I sør av Junkerdalselva og i øst av riksgrensen mot Sverige.

3.4 HÅNDBOK V712 STATENS VEGVESEN

3.4.1 Definisjoner

Naturressurser er ressurser fra jord, skog og andre utmarksarealer, fiskebestander i sjø og ferskvann, vilt, vannforekomster, berggrunn og mineraler. Temaet omhandler landbruk, fiske, havbruk, **reindrift**, vann berggrunn og løsmasser som ressurser.

Med **ressursgrunnlaget** menes de ressursene som er grunnlaget for verdiskaping og sysselsetting innen primærproduksjon og foredlingsindustri.

Med **fornybare ressurser** menes vann, fiskeressurser i sjø og ferskvann og andre biologiske ressurser. Med vannressurser menes ferskvann (overflatevann og grunnvann), kystvann samt deres anvendelsesområder.

Med **ikke-fornybare ressurser** menes jordsmonn og georessurser (berggrunn og løsmasser) samt deres anvendelsesmuligheter.

3.4.2 Verdifastsetting

Områdets verdi angis i en tredelt, glidende skala:

	Liten verdi	Middels verdi	Stor verdi
Reindrifts-områder	- Reindriftsområder med liten produksjon av næringsplanter - Reindriftsområder med lav bruksfrekvens	- Reindriftsområder med middels produksjon av næringsplanter - Reindriftsområder med middels bruksfrekvens	- Reindriftsområder med stor produksjon av næringsplanter - Reindriftsområder med høy bruksfrekvens. - Beiteressurser som det er mangel på i et område. (området er minimumsbeite)

Verdien av et område i forhold til reindrift framkommer ved at et sett verdikriterier brukes til å vurdere områdets registrerte egenskaper og verdi for reindriften i dagens situasjon.

Verdivurderingen begrunnes ut fra de data som framkommer i konsekvensanalysen.

3.4.3 Omfang

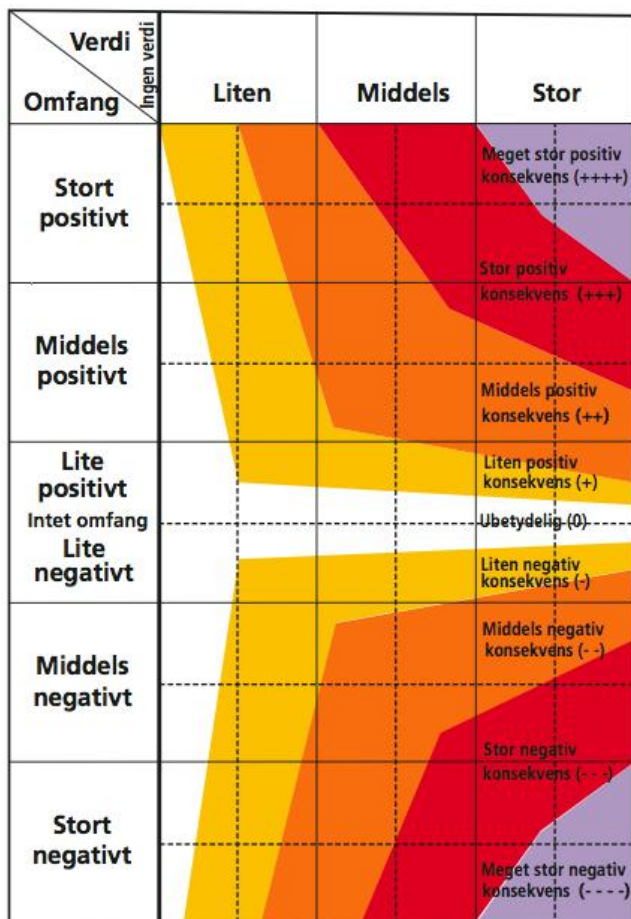
Omfangsvurderingen er et uttrykk for hvor store negative eller positive endringer det aktuelle tiltaket vil medføre for reindrifta. Omfanget vurderes i forhold til alternativ 0 – dvs ingen endring i forhold til dagens situasjon.

	Stort positivt omfang	Middels positivt omfang	Lite/intet omfang	Middels negativt omfang	Stort negativt omfang
Ressursgrunnlaget og utnyttelsen av det	Tiltaket vil i stor grad øke ressursgrunnlagets omfang og/eller kvalitet (Neppe aktuelt)	Tiltaket vil øke ressursgrunnlagets omfang og/eller kvalitet	Tiltaket vil stort sett ikke endre ressursgrunnlagets omfang og/eller kvalitet	Tiltaket vil redusere ressursgrunnlagets omfang og/eller kvalitet	Tiltaket vil i stor grad redusere eller ødelegge ressursgrunnlagets omfang og/eller kvalitet

Eventuelle avbøtende tiltak som er inkludert i tiltaket, skal inkluderes i omfangsvurderingen.

3.4.4 Konsekvens

Konsekvensen av et tiltak for et område framkommer ved å sammenholde områdets verdi og tiltakets omfang. Dette forholdet illustreres gjennom Konsekvensvifta:

Figur 2-1. Konsekvensvifta. Kilde: Håndbok V712 (Statens vegvesen).

I en vurdering av konsekvens av et tiltak, er det viktig å se konsekvensen av tiltaket i en sum-virkning av flere aktiviteter som kan påvirke reindriften. Dette vil typisk være;

- ❖ Andre større eksisterende utbygginger
- ❖ Veier / ferdsel
- ❖ Tiltak som virker hindrende i forhold til utøvelse av reindrift

3.5 DATAGRUNNLAG

3.5.1 *Datainnsamling*

- ❖ Møte med Reindriftsforvaltningen på Fauske. Gjennomgang av oppdaterte reindriftskart mv.
- ❖ Møte med Balvatn Reinbeitedistrikt v/ leder Per Olof Blind. 13. oktober 2014.
- ❖ Databasen www.reindrift.no
- ❖ Databasen Nordlandsatlas – reindrift.
 - Digitale reindriftskart. nordlandsatlas.no/flexviewers/reindrift/
 - SOSI-Standard – generell objektkatalog versjon 4.1. Fagområde reindrift.
- ❖ Dokumenter:
 - Nærings- og handelsdepartementet. Strategi for mineralnæringen. 13. mars 2013.
 - Planprogram. Ny drift i Sulitjelma gruver. Planprogram for områderegulering med konsekvensutredning. 9. januar 2014. Vedtatt: 13.02.2014 KOM-011/14
 - Fauske kommunestyre. Behandling av sak KOM-011/14.
 - Salten Tingrett. Sak nr 14-106916TVI-SALT. Midlertidig forføyning. Drake Resources Ltd mot Balvatn Reinbeitedistrikt.
- ❖ Veiledere
 - Temaveileder: Reindrift og planlegging etter plan- og bygningsloven. Klima- og miljødepartementet 2009.
 - Sametingets planveileder 2010.
 - Sametingets mineralveileder 2010.

3.5.2 *Befaringer*

1. juli 2014. Egen befaring i området Risvatnet – Balvatnet
2. juli 2014. Egen befaring i området Coarvi – Fuglvatnet.

4 Dagens situasjon – 0-alternativet

I dette kapitlet beskrives situasjonen slik den er i dag. Denne beskrivelsen gir grunnlag for verdifastsettelsen av området i to alternativ:

- ❖ Verdi av planområdet (j.fr. kap. 2.2.)
- ❖ Verdi av influensområdet (j.fr kap 3.3.)

4.1 BALVATN REINBEITEDISTRIKT

4.1.1 *Generelt om årssyklus i reindrift*

En normal årssyklus i reindrift regnes gjerne fra flyttingen fra vinterbeite og over mot kalvingsområdene (april/mai). Simlene er kalvdigre og har gjennom vinteren hatt en ensidig og ofte begrenset tilgang på fôr. Denne overgangsfasen er derved en kritisk fase for årssyklusen og viktig i forhold til om året gir et godt resultat eller ikke.

I kalvingsperioden (mai/juni) beiter simlene som regel i små grupper. Det viktige i denne perioden er at kalvene blir preget, og at pregingen ikke forstyrres.

Ut over sommeren samles reinen i større flokker som gjerne trekker opp mot høyden og snøbreer for å minske insektplagen. Denne perioden brukes ofte til å merke kalver.

Brunstperioden kommer i september. Før brunsten setter inn må de største bukkene være slaktet for å unngå dårlig kjøttkvalitet. Reinen må da samles for å skille ut slakteferdige okser og kalver som skal slaktes. Etter at snøen kommer i oktober / november slaktes det for annen gang. I denne perioden er det spesielt simler som slaktes.

I oktober / november (under simleslaktingen) velges også livdyr som settes til overvintring. I denne perioden skilles det også ut dyr som er sammenblandet fra andre flokker. Denne perioden definerer et øvre reintall for distriktet.

Første del av vinteren (høstvinterbeite) samles reinen i områder med tørt klima og bare et tynt lag med tørr snø. Ut over vinteren trekker dyra i små flokker etter vær- og beiteforhold.

Årssyklusen kan variere med klima og beiteforhold. Det er også viktig at spesielt vinterbeitene får «hvile» slik at spesielt lavvegetasjonen og annen vegetasjon kan ta seg opp etter nedbeiting. Lav vokser langsomt, og det kan ta flere år før lavvegetasjonen har tatt seg opp etter en periode med

sterk beiting. Det kan derfor gå flere år (4-5 år) mellom at et vinterbeite er i aktiv bruk som beiteland.

4.1.2 **Balvatn reinbeitedistrikt**

Avgrensning av Balvatn reinbeitedistrikt er vist i kap 3.3. Dette arealet er sammenfallende med influensområdet for denne konsekvensvurderingen.

Her gis noen nøkkeltall for Balvatn distrikt sett i forhold til nabo-distriktet Saltfjellet distrikt og Nordland reindriftsområde.

Distrikt	Areal km ²	Fastsatt reintall	Reintall 1.4.2011	Antall siida- andeler
Saltfjellet	5835	3500	3344	7
Balvatn	1932	1 000	973	2
Tilsammen (Nordland)	32613	18200	15523	44

4.1.3 **Kort om årssyklus i Balvatn reinbeitedistrikt.**

Balvatn reinbeitedistrikt har godkjente bruksregler i hht §57 i reindriftsloven. Bruksreglene er for internt bruk i distriktet og unntatt offentlighet. Balvatn reinbeitedistrikt har ikke utarbeidet distriktsplan i hht §62.

Distriktet har etter tidligere reinbeitekonvensjon hatt rett til vinterbeiter i Älvsbyområdet i Sverige. Dette er videreført i det nye konvensjonsforslaget som ikke har trådt i kraft. Distriktet har derfor ikke brukt disse områdene de siste 15-20 år. Distriktet bruker derimot området sør om Pite elv, øst om Mavas som vinterbeite. Balvatn reinbeitedistrikt har avtale med Luokta-Mavas sameby om bruk av området i perioden 1. oktober – 30. april i bytte mot Balvatns konvensjonsområde i Älvsbyn. Dette har vært avtalt fra år til år, og det foreligger ingen langtidskontrakt om slikt beitebytte¹.

Ved utnyttelse av vinterbeiter i Sverige, ble reinen drevet fra Balvatn distrikt til Stenudden på Graddisvegen og derfra fraktet med trailer inn til vinterbeitene lenger øst. Tilbakefrakten på våren fulgte den samme ruten motsatt.

Vinterbeite er distriktets minimumsfaktor. Faren for nedising av vinterbeitene er et utfordrende moment for et innlandsdistrikt uten tilgang på kystvinterbeiter.

På grunn av den uavklarte situasjonen omkring reinbeitekonvensjonen mellom Norge og Sverige, har reinen i Balvatnet distrikt i hovedsak benyttet distriktet som et helårsdistrikt.

¹ Kilde: Fylkesmannen i Nordland – reindriftsadministrasjonen.

I Balvatn reinbeitedistrikt er anleggene på Coarvi meget sentrale for driften. Her samles reinen for skilling / merking og her tas det ut slaktedyr. Slakteriet på Coarvi benyttes til slakting av dyr til eget bruk. Slakteriet på Coravi er imidlertid ikke godkjent for salg av kjøtt, og for slakting av dyr som skal omsettes, benyttes slakteriet på Holtan ved Fauske.

Okseslakting og slakting av enkelte kalver skjer tidlig i september (før brunsten).

I oktober /november slaktes kalver og de simlene som ikke skal brukes til livdyr.

4.2 SAMISK KULTUR I SULITJELMA

Det er registrert flere gravfunn i Sulitjelma-området som bekrefter at samene må ha hatt tilhold i området siden middelalderen. En urgrav med skelett av en kvinne er datert til AD 1250-1390².

De eldste skriftlige kilder som bekrefter samisk tilstedeværelse i området er fra 1500-tallet. De forteller om samer som brukte området til sommerbeite for rein. Familien Semmi hadde på 1600-tallet papirer fra den danske kongen, som bekreftet at Skoddefjellet³ (Råssnevarre) var deres beiteland. Etterkommerne drev reindrift i grenseområdet gjennom generasjoner, helt opp til våre dager. Midt på 1700-tallet kan det anslås at 40-50 personer holdt til i Sulitjelmaområdet om sommeren.

Samene var nomadiserende. Det vil si at de flyttet rundt innenfor et nøye avgrenset område og fulgte reinens behov for nye beitemarker. Alle bodde i telt hele året.

Samene hadde fra tid til annen behov for kontakt med storsamfunnet, det kunne være legebesøk ved sykdom eller en tur til handelsmannen for å bytte til seg kaffe eller andre varer. Da gruvedriften startet, lå stedet Sulitjelma gunstig til for slik kontakt. Like før 1920 bygde derfor Mavas-samene to gammer ved Beritelva, en stor og en mindre. Det var praktisk å ha en slik tilholdssted ved turer til og fra Sulitjelma. Den store gammen er falt helt sammen, men den lille står fortsatt.⁴

² Konservator Wenche Spjelkavik. Epost 5. juli 2014.

³ Fjellområdet vest for Balvasselva

⁴ Kilde: «Såkgruva og Beritgammen». Sulitjelma historielag. Historisk vandring 2011. Kjell L. Olsen.

Fig 4.1. Samer ved Beritelva ca 1920. Kilde: Sulitjelma Historielag.

Fig 4.2. Samer ved sykehuset i Furulund ca 1925. Kilde: Sulitjelma historielag.

4.2.1 **Det pitesamiske området⁵**

Det pitesamiske område på norsk side ligger i Nordland. I Nordland fylke og i de tilstøtende områdene på svensk side finnes det fem språk- eller hoveddialekter; sørsamisk, umeåsamisk, pitesamisk, lulesamisk og jukkasjervi- dialekten som er en variant av nordsamisk. Det tradisjonelle

⁵ Mikkelsen, Anne Kalstad (2013). Natur og mennesker i det Pitesamiske området. Mastergradsoppgave i kultur og profesjon, Institutt for lærerutdanning og pedagogikk, Universitetet i Tromsø. .

pitesamiske bosettingsområdet i Norge omfatter omtrent hele Sør-Salten i Nordland fylke. Sentrale kommuner er Beiarn, Saltdal, Meløy og Gildeskål, og deler av Bodø og Fauske kommuner. På svensk side av grensen går området fra nordlige Arvidsjaur og Arjeplog nord til Piteelv og øst til sjøen Saddai innen Norrbottens län.

I sør grenser pitesamisk språk mot umesamisk. Mot nord grenser pitesamisk mot lulesamisk. I dag er det ingen på norsk side som prater pitesamisk. I Sverige lever 30 personer som behersker språket. De fleste bor i Arjeplog kommune. I dag er nordsamisk dominerende i pitesamisk område på svensk side.

Det pitesamiske området på begge sider av grensen er rikt på kulturminner. På Saltfjellet/Lønsdalen er den største kjente konsentrasjonen av stallotuffer i Norge. I forbindelse med kraftutbygging i området ble det foretatt registreringer i midten av 1980 tallet i regi av Tromsø museum og i en rapport vises det til 676 kulturminner i området. I 2010 ble det i regi av prosjektet "Från kust til kyst" i regi av UIT foretatt et dokumentasjonsprosjekt i Saltfjellet/Lønsdalen. Litt over 300 kulturminner ble registrert, hovedsakelig stallotuffer og årran. Ei stallotuft viser til en samisk bygning med nedgravet gulvplan. Den generelle dateringen er slutten av yngre jernalder, 900 – 1050 tallet. Funnene forteller om aktiviteter over tid og at det samiske kulturlandskapet på Saltfjellet/Lønsdalen med sin mengde av kulturminner er enestående.

Det er en nær sammenheng mellom samisk kultur og utøvelsen av reindrift, og reindrift i Balvatn og Saltfjellet distrikter har derved en stor betydning for opprettholdelse av denne kulturen og kulturlandskapet.

4.2.2 Karesuando-samene i Sulitjelma.

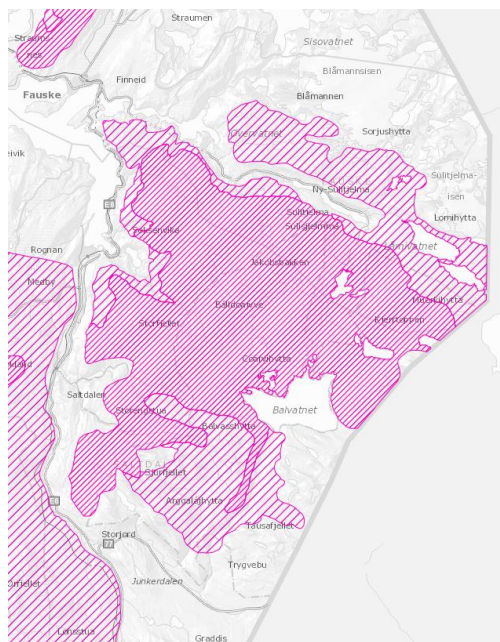
Nåværende reindriftssamer i Sulitjelma tilhører Karesuando-kulturen. Denne kulturen kom første gang til Sulitjelmaområdet og Mavas omkring 1920 da reindriftssamer fra Karesuando av den svenske staten ble tvangsflyttet fra Karesuando og inn i dette området. Dette resulterte bl.a. i byggingen av gammene ved Beritelva (se fig 4.1.).

I 1949 kom nåværende reindriftssamer til Sulitjelma og startet opp reindriften på nytt. Omtrent samtidig kom karesuandosamene også til Saltfjellet reinbeitedistrikt. Karesuandosamene er nå de eneste som driver reindrift i Balvatnet og Saltfjellet distrikter, og er nå de eneste som opprettholder den samiske kulturen i dette distriktet.

4.3 REINDRIFTSKART FOR TILTAKSOMRÅDET OG INFLUENSOMRÅDET

Dagens bruk av reinbeitedistriktet framgår av reindriftskartene. Vi tar her med et utsnitt av reindriftskartet som viser virksomheten i tiltaksområdet fordelt på sesongene fra vinter til høst. Beskrivelsen til hvert beitekart er hentet fra beskrivelsen til reindriftskartene.

4.3.3 Høstbeite

Høstbeite

Høstbeite 1 (tett skravur)

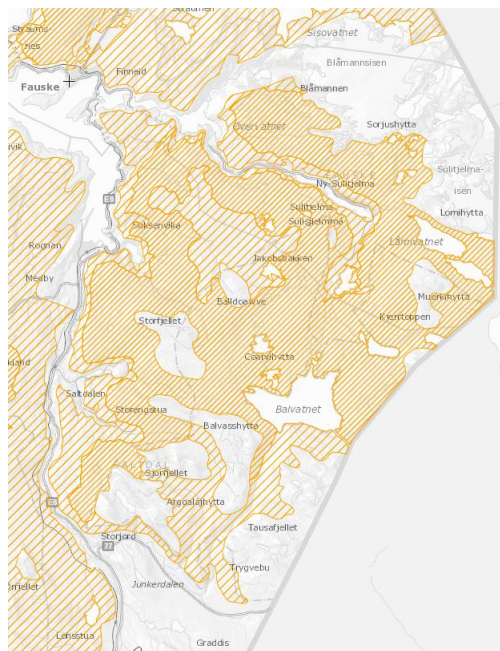
Parringsland, de deler av høstområdet der oksereinen samler simleflokken til parring under brunsten. Denne perioden kommer i september.

Høstbeite 2 (åpen skravur)

Tidlig høstland, partier der reinen bygger seg opp etter insektplagen og spres på leting etter sopp.

Fig 4.5. Høstbeiteområder i Balvatn Reinbeitedistrikt. Kilde: Fylkesmannen i Nordland – Nordlandsatlas – reindrift.

4.3.4 Høstvinterbeite

Høstvinterbeite

Høstvinterbeite 1 (tett skravur)

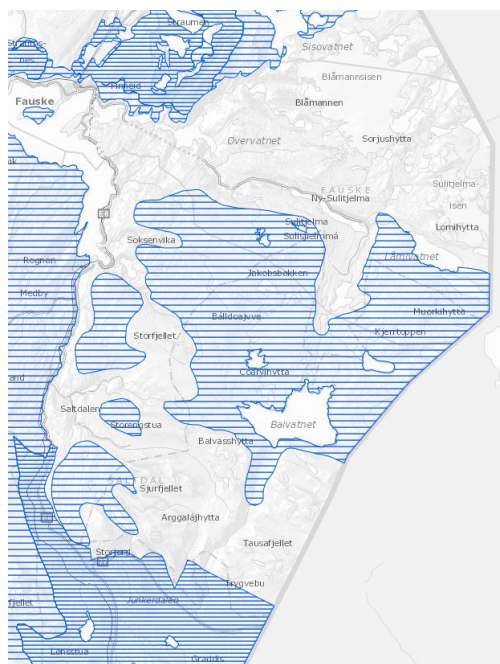
Intensivt brukte områder, som ofte pakkes til med snø og blir utilgjengelige for reinen ut over vinteren.

Høstvinterbeite 2 (åpen skravur)

Spredt brukte områder for samme periode som høstvinterbeite 1.

Fig 4.6. Høstvinterbeiteområder i Balvatn Reinbeitedistrikt. Kilde: Fylkesmannen i Nordland – Nordlandsatlas – reindrift.

4.3.5 Vinterbeite

Vinterbeite

Vinterbeite 1 (tett skravur)

Senvinterland, intensivt brukte områder som normalt er mest sikre mot store snømengder og nedising på midt- og servinteren.

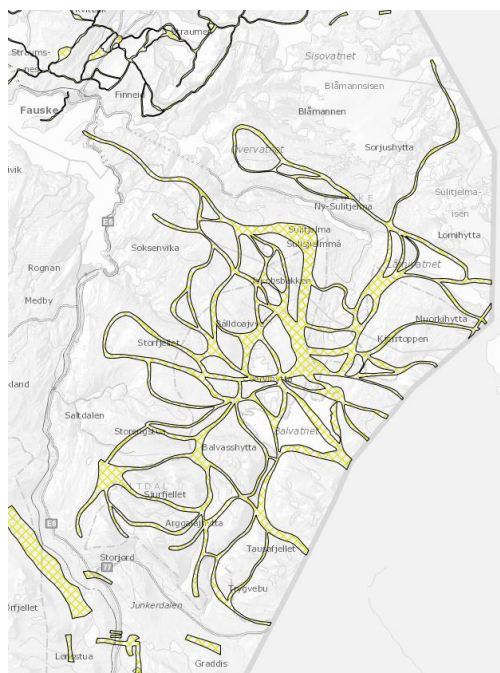
Det er ikke registrert vinterbeite 1 i Balvatn Reinbeitedistrikt.

Vinterbeite 2 (åpen skravur)

Tidlig benyttede og oftest lavere beliggende vinterområder, som regel mindre intenst brukte.

Fig 4.7. Vinterbeiteområder i Balvatn Reinbeitedistrikt. Kilde: Fylkesmannen i Nordland – Nordlandsatlas – reindrift.

4.3.6 Flyttleier i hht §22

Flyttleier

Flyttleier er lovbeskyttede leier der rein forflyttes (drives) mellom beiteområder eller samleområder. Reindriftens flyttleier må ikke stenges (§22 i reindriften).

Med til flyttlei regnes også faste inn- og avlastingsplasser for transport av rein.

Fig 4.8. Flyttleier i Balvatn Reinbeitedistrikt. Kilde: Fylkesmannen i Nordland – Nordlandsatlas – reindrift.

4.3.7 Trekkleier og oppsamlingsområder

Trekkleier

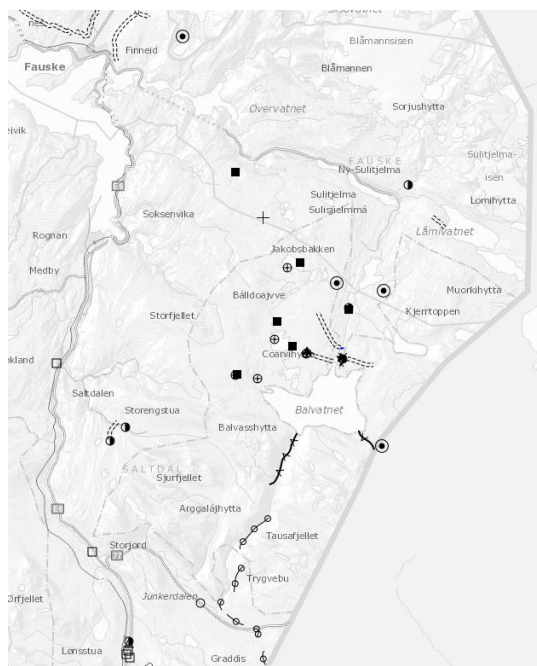
Trekkleier er viktige naturlige trekkruiter der reinen trekker av seg selv enten enkeltvis eller i flokk.

Oppsamlingsområder

Område med naturlige avgrensninger hvor reinen samles midlertidig under innsamling til flytting (se kap 4.2.6.), kalvmerking, skilling eller slakt.

Fig 4.9. Trekkleier og oppsamlingsområder i Balvatn Reinbeitedistrikt. Kilde: Fylkesmannen i Nordland – Nordlandsatlas – reindrift.

4.3.8 Gjerder, transport og anlegg

Anlegg

Balvatn Reinbeitedistrikt har skille- og oppsamlingsgjerde og slakteri ved Coarvi i nordenden av Balvatnet.

Transport

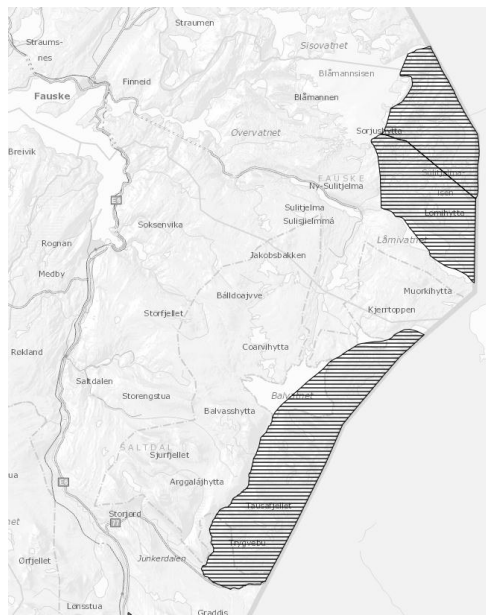
Stiplede linjer nord for Balvatn viser ruter for barmarkskjøring med kjøretøy under reindrift.

- ⊕ Merkegjerde
- ⊙ Kombinert gjerde (Merk/Slakt)
- △ Feltslakteanlegg
- Mobilt arbeidsgjerde
- ⬢ Bolig for reindriftsutøver
- Gjerthytte
- ▼ Mye brukt teltplass
- ⊙ Gamme

- ⊕ Sperregjerde
- ⊙ Midlertidig sperregjerde
- ⚡ Bro for reindrift
- ⚡ barmarksløype
- ⚡ Båttransport for rein

Fig 4.10. Gjerder, transport og anlegg i Balvatn Reinbeitedistrikt. Kilde: Fylkesmannen i Nordland – Nordlandsatlas – reindrift.

4.3.9 Konvensjonsgrense

Konvensjonsgrense

Dette er en administrativ avgrensning av svenske reineieres beiteområder i Norge i hht den norsk-svenske beitekonvensjonen.

I forhold til Balvatn Reinbeitedistrikt har følgende reineiere beiterett på norsk side;

- ❖ Tuorpon Sameby, Jokkmokk, Sverige
- ❖ Luokta-Mávas Sameby, Jokkmokk, Sverige
- ❖ Semisjaur – Njarg, Jokkmokk, Sverige

Reinbeitekonvensjonen mellom Norge og Sverige er ikke trådt i kraft.

Fig 4.11. Konvensjonsområder i Balvatn Reinbeitedistrikt. Kilde: Fylkesmannen i Nordland – Nordlandsatlas – reindrift.

4.3.10 Reinbeitekart på svensk side

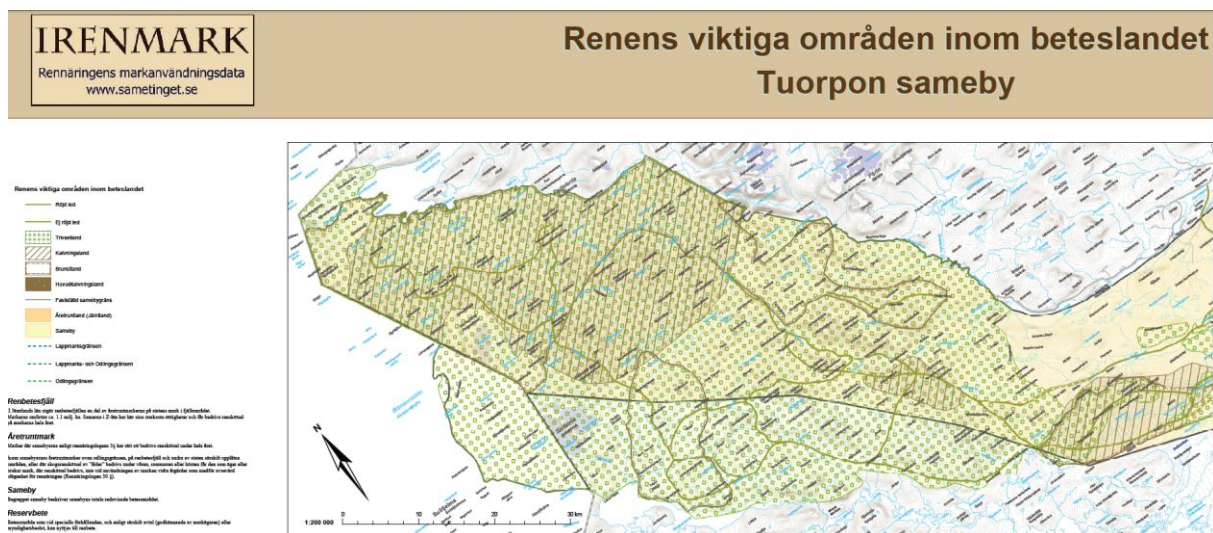

Fig 4.12. Utsnitt av reinbeitekart for Tuorpon sameby. Kilde: www.sametinget.se

Områdene på norsk side av grensen omfatter de deler av Balvatn reinbeitedistrikt som ligger nord for Lomivatnet og videre nordover mot Sorjus. Områdene er avmerket som trivselsland for rein.

Fig 4.13. Utsnitt av reinbeitekart for Luokta-Mávas sameby. Kilde: www.sametinget.se

Områdene på norsk side av grensen omfatter de deler av Balvatn reinbeitedistrikt som ligger nord for Lomivatnet og videre nordover mot Sorjus, og videre områdene omkring Dorro og nordøst for Balvatnet som er avmerket som trivselsland for rein.

Vinterbeitene for Luokta-Mávas sameby ligger øst i området – i skogstrakene sør for Piteelv og nord for Ariepløg.

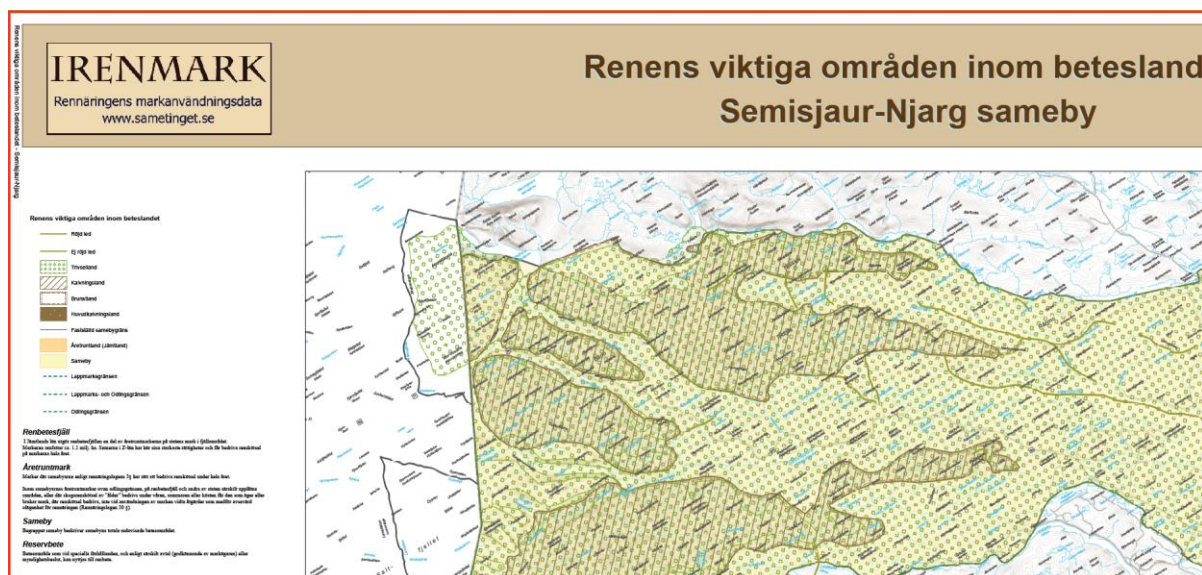

Fig 4.14. Utsnitt av reinbeitekart for Semisjaur - Njarg sameby. Kilde: www.sametinget.se

Områdene på norsk side av grensen omfatter de deler av Balvatn reinbeitedistrikt som ligger sør og øst for Balvatnet mot Graddis, og som er avmerket som trivselsland for rein.

4.3.11 Samisk Parlamentarisk Råd SPR og planlegging av ny gruvedrift

Samisk Parlamentarisk Råd SPR er samarbeidsrådet for Sametingene i Norge, Sverige og Finland.

Det er i SPR et økt fokus på samiske rettigheter i forhold til planlegging av ny gruvedrift – dette med et spesielt fokus på Lannavaara jernmalmsgruve i Nord-Sverige med tilhørende transportinfrastruktur.

SPR viser til internasjonale konvensjoner – spesielt til FNs urfolkskonvensjon og EUs Europakonvensjon som Norge også er en del av.

Vi viser til: <http://www.sametinget.se/78115>

4.4 EKSISTERENDE INNGREP I PLANOMRÅDET / INFLUENSOMRÅDET.

4.4.1 Planområdet

Planområdet er preget av tettstedet Sulitjelma og ca 100 års gruve- og industridrift. Sulitjelma hadde tidligere kontakt med omverdenen via dampskip og jernbane ned til Finneid. Denne transportlinjen ble erstattet av fylkesveg Fv 830 i 1972. Fylkesvegen følger i hovedsak den gamle jernbanetraseen.

Terrenget omkring Sulitjelma tettsted og Langvatnet er bratt med mye steinur og tett skog, og må regnes som vanskelig framkommelig.

I Fagerli er det en stor steinfylling (deponi) etter kraftutbyggingen i Lomi (Lomitippen). Lomitippen er nå delvis tømt og steinmassene er benyttet til oppgradering av lokalt veinett og parkeringsplasser i området. Tiltakshaver for dette deponiet er SKS. SKS skriver i brev datert 28.10.2013⁶ at Lomitippen vil bli avsluttet og arrondert i løpet av 2014, og at overskytende steinmasser og knuseverk vil bli etablert ved Fagerli kraftverk for senere bruk til vegformål mv.

Langvatnet er regulert til kraftforsyning og det er to større kraftstasjoner (Fagerli og Lomi) som er lokalisert ved Langvatnet. Langvatnet var inntil 1991 deponi for store mengder avgangsmasser fra flotasjonsprosessen på Sandnes, og for slagg mv fra smeltehytta. Ved utløpet av Langvatnet (Fossen dam) er det inntakstunnel til Sjønstå kraftverk som ligger nede ved Øvrevatnet. Vannføringen i elven Sjønstå er basert på tilsig fra nedbørfeltet nedstrøms Fossen dam. Vannspeilet i Sjønstå er stedvis opprettholdt ved hjelp av terskler.

⁶ SKS. Brev til Norges vassdrags- og energidirektorat, Narvik datert 28.10.2013. Ref 2006/52-1249/2013. Christoffer Aalerud.

Omgivelsene rundt Sulitjelma og Langvatnet har flere gamle gruveområder. Ved disse ligger det flere tipper med avgangsmasser fra gravedrifta. Fra noen av disse gruveområdene (Grunnstollen, Bursigruva, Sagmo og Jakobsbakken) slippes forurenset gruvevann ut i Langvatnet.

4.4.2 Influensområdet

Influensområdet er Balvatn reinbeitedistrikt. Influensområdet er preget av flere store utbygginger:

Kraftutbygging / anlegg / veier

Figur 1.2. gir en oversikt over de gamle gruvefeltene i Sulitjelma. Det er bilveier opp til Jakobsbakken og sørover til Balvatnet. Videre er det bilveg inn til Fagerlibukta i Lomivatnet og opp til Storelvvatnet opp for Ny-Sulitjelma. Disse veiene er åpne for trafikk.

Det er gjennomført flere store kraftutbygginger i området:

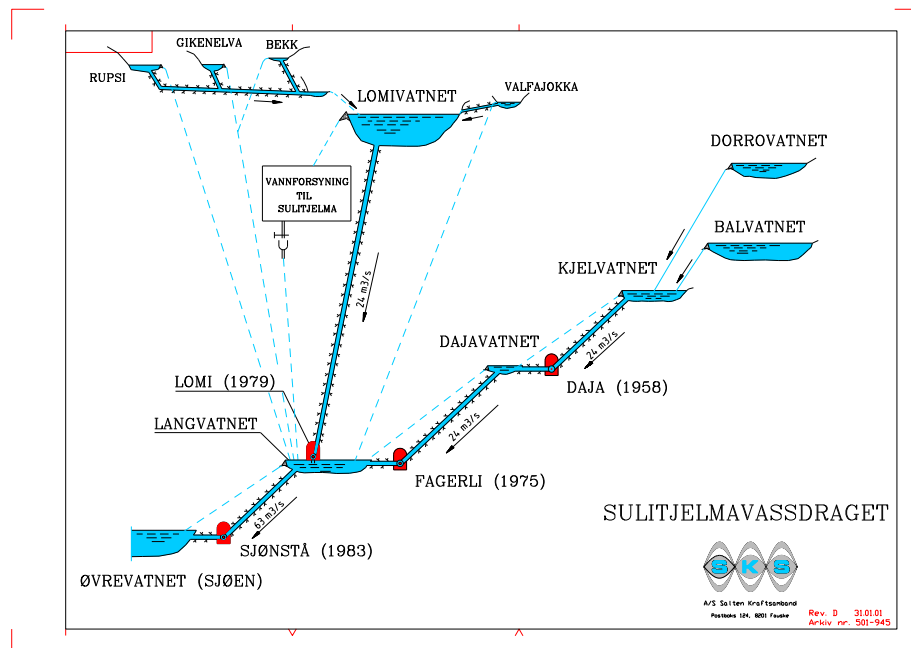

Fig 4.15. Oversikt over kraftutbygginger i Sulitjelma-området / influensområdet. NB; Storelvvatnet og Storelvvatn kraftstasjon vest for Lomivatnet er ikke med på denne oversikten. Kilde; SKS

Det er i tillegg til de eksisterende vannkraftprosjektene i Sulitjelma søkt om å få bygge ut 8 småkraftverk i Fauske kommune. Oversikt over eksisterende konsesjoner og omsøkte prosjekter er vist i figur 4.16.

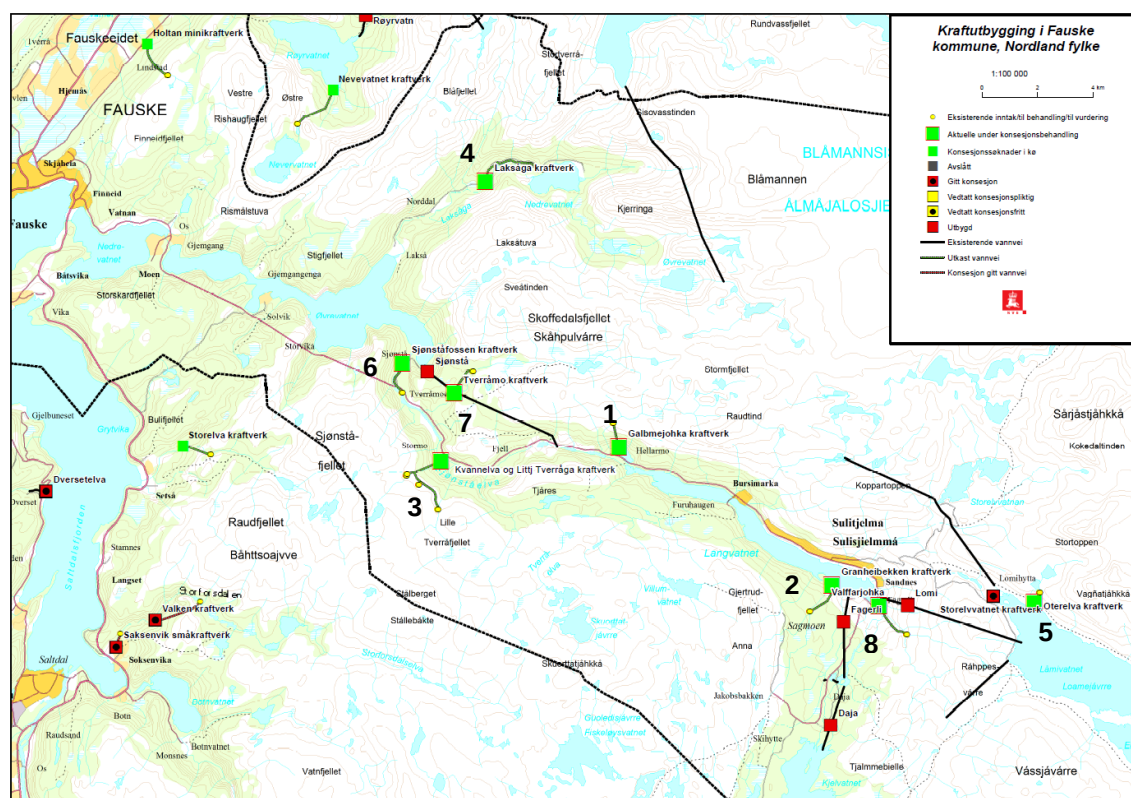

Fig. 4.16. Oversiktskart over kraftutbygging i Fauske kommune. Nr refererer til tabellen under.
Kilde: NVE

Omsøkte småkraftverk i Fauske kommune:

Nr.	Navn	Søker	Installert effekt MW	Produksjon GWh/år
1	Galmbejohka	Suliskraft AS	4,90	15,90
2	Granheibekken	Suliskraft AS	1,00	2,70
3	Kvannelva og Litj-Tverråga	Suliskraft AS	5,10	15,00
4	Laksåga	Fjellkraft AS	10,00	33,60
5	Oterelva	Suliskraft AS	2,00	6,20
6	Sjønståfossen	Nord-Norsk Småkraft AS	2,70	7,30
7	Tverråmo	Blåfall AS	3,50	9,41
8	Valffarjohka	Suliskraft AS	1,50	3,90

Hyttebygging.

Det er anslagsvis 600-650 privathytter i området mellom Daja – Kjelvatnet – Såki – Risvatnet. De fleste av hyttene – med unntak av hyttene øst for Kjelvatnet - har innlagt strøm. Dette innebærer at hyttene og tilførselsveiene inn mot Såki og Balvatnet er relativt mye benyttet. Kartutsnittet under angir hytteområdene i Sulitjelma.

Hyttene innebærer relativt mye trafikk i området – spesielt langs Balvannsveien inn til Risvatnet. Dedne veien trafikkeres med bil om sommeren og er åpen for snøscooterkjøring om vinteren. Omkring hyttene vil det være aktivitet i form av friluftsliv, jakt, fiske, bærplukking mv. Hyttelivet innebærer at det er en del hunder i området.

Figur 4.17. Hytteutbygging i Sulitjelma. Kilde: Norgeskart.no

Friluftsliv

Det er en merket turistforeningsløype fra Ny Sulitjelma via Sorjushytta og videre inn mot sti- og hyttenettet i de svenske nasjonalparkene (Padjelanta, Sarek, Stora Sjöfallet).

Det er også merket turistforeningsløype inn mot Sverige fra Ny Sulitjelma via Lomihytta og Muorkihytta. Området omkring Suliskongen er av Salten friluftsråd karakterisert som et svært viktig friluftsområde.

Området omkring Daja er av Salten friluftsråd karakterisert som et svært viktig utfartsområde. I dette området finner vi Sulitjelma turistsenter (Campingplass) og Sulitjelma fjellandsby (Leiligheter, skianlegg, slalåmbakke). Fra Daja går det merket sti inn til Kong Oscar gruver og videre til Calaveshytta (SOT).

Fra Daja er det kommunal bilveg opp til den gamle gruvebyen på Jakobsbakken. Jakobsbakken er av Salten friluftsråd karakterisert som et svært viktig friluftsområde / utfartsområde og som en innfallsport til fjellområdene vest for Jakobsbakken. Det er muligheter for overnatting i Jakobsbakken fjellsenter.

Omkring Skihytta / Såki finner vi ett av de viktigste utfartsområdene for ski i Saltenområdet. Her er det et større parkeringsanlegg og preparerte løyper langs Balvassveien inn til Balvatnet. Salten friluftsråd har karakterisert dette området som svært viktig.

Løypenettet benyttes mye av kretsens idrettslag og aktive som treningsområde og som arrangementsområde. Det årlige turrennet Kobberløpet arrangeres her den 2. helga i mars.

Sulitjelma Turistforening har 7 hytter i influensområdet, og Sulitjelma Jeger- og fiskeforening har 5 hytter / naust i området samt båter på Rosni.

Turismeanlegg (anleggene i Daja – Jakobsbakken)

Sulitjelma Fjellandsby ligger i Daja ca 5 km fra gruvesamfunnet Sulitjelma. Fjellandsbyen består av 60 leiligheter. Av disse er 35 til utleie og de resterende eid av privatpersoner og bedrifter.

Fjellandsbyen har også eget servicesenter med kafe, resepsjon, skitulleie og toaletter, og et eget konferanselokale med plass til 60 personer. I tillegg har vi en stor lavvo med plass til 60 personer og en gapahuk, begge med grillmuligheter. I tilknytning til fjellandsbyen ligger en alpinbakke med heis, flomlysanlegg og tre ordinære nedfarter samt to skogsløyper.

Fig 4.18. Kilde: <http://www.sulitjelma-fjellandsby.no>

Sulitjelma Turistsenter ligger like ved Sulitjelma Fjellandsby i Daja. Turistsenteret tilbyr 12 hytter og oppstillingsplass for campingvogner med tilgang på strøm.

Turistsenteret har kafe og kiosk og utleiemuligheter for båt / kano på Dajavannet.

Kilde: <http://www.sulitjelmaturistsenter.no/>

Jakobsbakken fjellsenter As er et leirsted som tilbyr 6 leiligheter samt internat og hybler til leie. I tillegg har leirstedet fasiliteter som matsal, klasserom og peisestue.

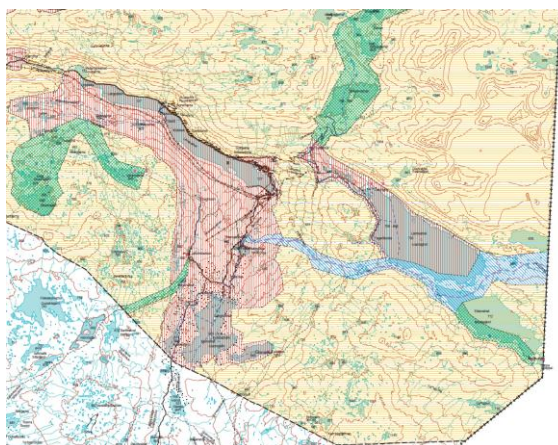
Leirstedet er integrert i den gamle bebyggelsen på gruvestedet Jakobsbakken.

Like ved fjellsenteret ligger det en større oppstillingsplass for campingvogner. Flere av disse er etablert med spikertelt.

4.4.3 Motorferdsel i utmark. Snøscooter / Scooterløyper i Fauske / Sulitjelma

Fauske kommune er en av 7 kommuner som deltar i en forsøksordning med bruk av motorkjøretøy i utmark og på islagte vann, og med etablering av snøscooterløyper. Dett eforøket er nå forlenget for perioden 2014-2018⁷. Fauske kommune har i den forbindelse utarbeidet en egen plan for dette formålet. I denne sammenhengen har fylkesmannen i Nordland – etter vedtak i kommunestyret – åpnet for å anlegge turist / tilknytningsløype til det svenske løypenettet.

Utsnitt av planen er vist under.

⁷ Se kommunestyresak 012/14 datert 13.02.2014. Fauske kommune

OMRÅDER SOM BÅNDEGGES I HITT. KOMMUNESTYURETS VEDTAK AV 05. APRIL 2001 MED HJEMMEL I LOV AV 26. JUNI 1992 NR. 87 OM FØRSØK I OFFENTLIG FORVALTNING, § 3, OG PLAN-OG BYGNINGSLOVENS § 20-4.4

a . Områdebegrensning: Forbud mot motorferdsel i utmark

b . Områdeavgrensning: Begrenset adgang til motorferdsel i utmark

c . Områdeavgrensning: Motorferdsel i utmark tillatt

d . Områdebegrensning for turistløype

Naturresevat

Fig 4.19. Motorferdsel i utmark. Utsnitt av plankart. Kilde Fauske kommune.

4.5 EGNE BEFARINGER I OMRÅDET

Eget inntrykk av området er resultatet av flere turer / befaringer og erfaringer fra andre reinbeitedistrikt. Generelt er Balvatnet reinbeitedistrikt et åpent og lettdrevet område. Terrenget i sørlige del er relativt flatt med få naturlige hindre. I nord er terrenget mer alpint. Beiteressursene i området anses som gode / meget gode med rikt innslag av høyproduktive vegetasjonstyper. Klimaet er typisk innlandsklima med en relativt nedbørsfattig / kald vinter og tilsvarende relativt tørr sommer.

Fjellområdene omkring Sulitjelma har snø / isbreer som gir avkjøling og som virker samlende på reinflokkene i løpet av sommeren.

Det er etablert et større anlegg med slakteri og samlegjerde ved Coarvi nord for Balvatnet. Slakteriet er ikke lenger i bruk som slakteri men brukes som lager, tørking av skinn mv.

Fig 4.20. Slakteanlegg og gjerde ved Coarvi. Foto 02.07.2014. Norconsult AS. M Selnes.

I november (etter første snøfall) samles reinflokken på Coarvi for uttak av slaktedyr. Slaktedyr transporteres i hovedsak til Holtan slakteri.

Fig 4.21. Slakteanlegg og gjerde ved Coarvi. Foto 02.07.2014. Norconsult AS. M Selnes.

Bildet under viser vårbeite (1 og 2), høstbeite og høstvinterbeite omkring Såkivannet og Risvannet. På grunn av mye trafikk i området, vil reinen trekke ut av området under kalving (vårbeite 1) og opp mot fjellet.

Fig 4.22. Området omkring Såkivannet. Risvannet i bakgrunnen. Balvassveien sees til venstre for Såkivannet. Foto 01.07.2014. Norconsult AS M Selnes.

Området omkring Rosni er karakterisert som vårbeite (1), høstbeite, høstvinterbeite og vinterbeite (2).

Fig 4.23. Områdene omkring Råssnivannet. Foto 02.07.2014. Norconsult As. M Selnes.

Fjellområdene omkring Sulitjelmamassivet er karakterisert som Vårbeite (2), sommerbeite og høstvinterbeite.

Fig 4.24. Fjellområdene i Sulitjelma-massivet sett fra Jakobsbakken. Foto Norconsult AS. K Andersen. 21.08.2014

4.6 VERDIFASTSETTING AV OMRÅDET.

Vi legger til grunn metoden vist i kap 3.4. for verdisetting av reindriftsområdet.

4.6.1 Tiltaksområdet / planområdet

Vi legger her til grunn metoden vist i kap 3.4.

Tiltaksområdet / planområdet faller inn under kategoriene;

- ❖ Reindriftsområder med liten produksjon av næringsplanter
- ❖ Reindriftsområder med lav bruksfrekvens

Etter vårt skjønn vil tiltaksområdet / planområdet i første rekke ha en funksjon som et serviceområde / transportområde / boligområde for reindriftsnæringen og samisk natur- og kulturgrunnlag. Vi vil derfor konkludere med at selve planområdet / tiltaksområdet har liten (middels) verdi for reindriftsnæringen og samisk natur og kulturgrunnlag.

4.6.2 Influensområdet – Balvatn reinbeitedistrikt

Vi legger her til grunn metoden vist i kap 3.4.

- ❖ Reindriftsområder med stor produksjon av næringsplanter
- ❖ Reindriftsområder med høy bruksfrekvens
- ❖ Beiteressurser som det er mangel på i et område.

Etter vårt skjønn har influensområdet / Balvatn reinbeitedistrikt kvaliteter og en funksjon som imøtekommer kriteriene vist foran. Vi vil derfor konkludere med at influensområdet har stor verdi for reindriftsnæringen og samisk natur og kulturgrunnlag.

5

Omfang. Etablering av Nye Sulitjelma gruver. Tiltakets potensielle virkning på samisk natur- og kulturgrunnlag inkl. reindrift.

Vi viser til metoden for omfangsvurdering (kap 3.4.), kap 4 og driftsplanen som er gitt av Nye Sulitjelma Gruver As NSG (26. juni 2014).

Det planlegges oppstart i;

- ❖ Rupsimalmen (med inngang via Bursistollen).
- ❖ Sagmo gruve
- ❖ Giken / Charlotta, Hankabakken gruve (Grunnstollen).

All drift i disse gruvene vil være underjordisk drift.

Overskuddsmasser (gråberg) planlegges deponert ved Avillon-fyllingen og i gråbergdeponiet i Fagerli.

Malm transporteres via eksisterende veier og Østbanen fram til det underjordiske knuseverket ved Grunnstollen og videre via siloanlegg til flotasjon i eksisterende anlegg på Sandnes. Flotasjonsmaterialet (konsentrat) fraktes med containerbiler til utskipingskai i Sørfold.

Overskuddsmasser fra flotasjonsprosessen planlegges deponert i Langvannet.

5.1 SUM-EFFEKTEN AV INNGREP I PLANOMRÅDET OG I INFLUENSOMRÅDET – SETT I FORHOLD TIL TILTAKETS EFFEKT PÅ REINDRIFT OG SAMISK NATUR- OG KULTURGRUNNLAG.

5.1.1 Planområdet

Selve planområdet består av Sulitjelma tettsted / industriområde, deler av Bursimarka og Langvatnet fra og med Avillonfyllingen og fram til og med Fagerli (kap 2.2.).

I første rekke vil det være reindrift som vil være det viktigste samiske natur- og kulturgrunnlaget i området. Fiske i Langvatnet vil også være en del av det samiske natur- og kulturgrunnlaget.

Fisket i Langvatnet har i en årrekke vært sterkt redusert på grunn av forurensningssituasjonen, men har i løpet av de siste årene vært i bedring – selv om dette fisket neppe er av et slikt omfang at det har betydning for samisk kultur i området. I forbindelse med dette planarbeidet vil det bli utarbeidet en egen rapport som dokumenterer fiskeforholdene i Langvatnet og i Sjønståvassdraget.

Som det framgår av reindriftskartene (kap 4.2.) pågår det lite reindriftsaktivitet innen planområdet, og det må antas at støy, trafikk, terrengforhold mv bidrar til å presse reinen ut av planområdet. Det er uvanlig å se rein i/nær planområdet i dag.

Igangsetting av ny gruvedrift i Sulitjelma vil øke aktivitetsnivået i Sulitjelma. Det blir mer trafikk og mer støy, og generelt mer virksomhet.

Sett i forhold til nåværende aktivitet, vil sum-effekten av nåværende aktivitet og evt ny aktivitet ved gjenåpning av gruvedriften, være relativt liten i et område der det fra før av er liten reindriftsaktivitet.

Vi konkluderer derfor med at sum-effekten av dagens inngrep i planområdet og inngrep av ny drift i gruvene vil være av lite / intet omfang.

5.1.2 Influensområdet

Influensområdet er hoveddelen av Balvatnet reinbeitedistrikt – dvs de deler av reinbeitedistriktet som ligger utenfor planområdet. Det er gjort mange og omfattende inngrep i dette området (se kap 4.3.) – noe som har presset reinen og derved grunnlaget for samisk kulturutøvelse lenger opp mot fjellområdene / over skoggrensa.

Tiltaket – nyåpning av nye Sulitjelma gruver – vil i seg selv ikke medføre direkte inngrep i influensområdet. Det som medfører endring i influensområdet er i første rekke;

- ❖ Generell økt aktivitet i friluftsområdet og i turistanleggene som følge av økt aktivitet i Sulitjelma
- ❖ Økt aktivitet som følge av malmleting i influensområdet.

Gruvedriften i seg selv vil bare i meget begrenset grad føre til økt aktivitet i influensområdet, men aktiviteten vil øke generelt som følge av at det blir mer folk i området. Dette vil være en generell økning som vil komme uansett etablering av ny gruvedrift eller ikke. En generell økning i aktiviteten i området, vil påføre reindriften i området en ulempe ved at reinen blir mer stresset, sammenblanding av flokker blir vanligere og at driftsforholdene generelt blir vanskeligere. Det er spesielt mye trafikk i området på seinvinteren (omkring påske). I hht reindriftskartene (kap 4.3.5.) er det ikke vinterbeite 1 (seinvinterland) i området.

Malmleting i området vil alt vesentlig bli gjennomført om sommeren, og gjerne med helikopter. Det er i denne sammenhengen relevant å vise til kjennelse datert 5.august 2014 fra Salten tingrett i tvistesak mellom Drake Resources LTD og Balvatn Reinbeitedistrikt. Tingretten slår her fast at reinbeitedistriktet må tåle at det foretas elektromagnetiske og magnetiske målinger med helikopter innen distriktets rettighetsområde mot at Drake Resources LTD stiller en sikkerhet til rådighet for evt skader og ulemper denne letingen måtte påføre distriktet.

Vi konkluderer derfor med at sum-effekten av dagens inngrep i influensområdet og inngrep som indirekte følge av ny drift i gruvene vil være av lite/middels negativt omfang.

5.2 METODE FOR OMFANGSVURDERING

Metode for omfangsvurdering i er vist i kap 3.4.3.

	Stort positivt omfang	Middels positivt omfang	Lite/intet omfang	Middels negativt omfang	Stort negativt omfang
Ressursgrunnlaget og utnyttelsen av det	Tiltaket vil i stor grad øke ressursgrunnlagets omfang og/eller kvalitet (Neppe aktuelt)	Tiltaket vil øke ressursgrunnlagets omfang og/eller kvalitet	Tiltaket vil stort sett ikke endre ressursgrunnlagets omfang og/eller kvalitet	Tiltaket vil redusere ressursgrunnlagets omfang og/eller kvalitet	Tiltaket vil i stor grad redusere eller ødelegge ressursgrunnlagets omfang og/eller kvalitet

5.3 ANLEGGSPERIODEN OG DRIFTSPERIODEN - OMFANG FOR SAMISK NATUR- OG KULTURGRUNNLAG INKL REINDRIFT. PLANOMRÅDET.

Det er i sammenheng med dette prosjektet utarbeidet en egen trafikkanalyse. Den nyskapte trafikken som følge av gruedriften vil være liten, men andelen tunge kjøretøy vil øke i hovedsak på strekningen Avillonfyllingen / Bursistollen og fram til Østbanen.

Ved utkjøringen fra Bursistollen kan det bli et trafikkteknisk problem, men dette vil neppe være noen spesiell utfordring for reindriftnæringen i nærmiljøet.

Ved Østbanen kan det bli behov for å bygge om veikrysset / adkomsten fra fylkesvegen. Dette kan påvirke lokalt, men dette vil neppe være noen spesiell utfordring for reindriftnæringen.

Drift i Sagmogruba kan hindre trafikk til områdene Furuhaugen – Villumsvatnet over Avillonfyllingen, men dette kan kompenseres ved at Avillon-fyllingen utbedres og at det etableres parkeringsmuligheter ved fyllingen på fylkesvegside og/eller ved Sagmogruba slik at reindriftnæringens interesser kan ivaretas. Eksisterende bru over Avillonfyllingen må uansett utbedres, og adkomst over denne brua / fyllingen må utformes slik at det blir mulig for reindriftnæringen å benytte denne adkomsten til områdene sør for Langvatnet.

Det skal utarbeides en egen analyse som skal belyse forurensningssituasjonen i Sjønstå / Langvatnet. Det skal også utarbeides en egen rapport om fiskeribiologiske forhold i Langvatnet / Sjønståvassdraget. Resultatene fra disse analysene må sees i sammenheng med mulighetene for å drive fiske i Langvatnet. Det antas at fiske sammen med bærplukking og jakt utgjør naturgrunnlaget for samisk kultur i området. Muligheter for bærplukking og jakt vil være upåvirket av en gjenåpning av gruvene.

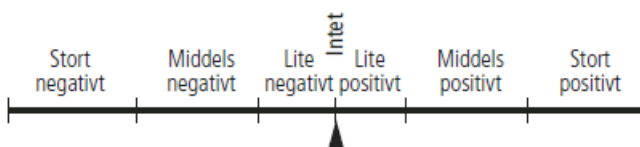
På den positive siden for reindriftsnæringen i planområdet vil man som følge av en gjenåpning av gruvedriften kunne regne med;

- ❖ Oppgradering av deler av vegnettet
- ❖ Bedre infrastruktur (butikk, kommunikasjon, bredbånd, bussforbindelser mv)
- ❖ Mer aktivitet skaper mer aktivitet. Dette kan gi reindriftsnæringa og samene flere bein å stå på i Sulitjelma.

På den negative siden vil man i planområdet få mer trafikk, støy og støv samt mulig økt forurensning i Langvatnet. Forurensningssituasjonen i Langvatnet vil bli avklart i en egen rapport. Støy og støv vil bli avklart i egen rapport. Trafikksituasjonen vil bli avklart i egen rapport.

Det kan bli gjenåpnet deponi for gråberg i Lomitippen. Dette vil gi økt trafikk / forstyrrelser i Fagerliområdet.

Oppsummert vurderer vi tiltakets omfang (uten avbøtende tiltak) til lite / intet omfang i planområdet (-/+);

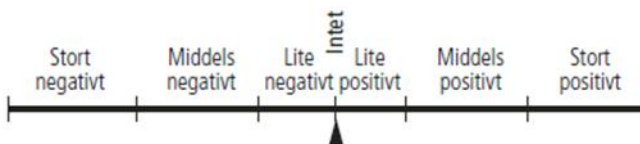
5.3.1 Mulige avbøtende tiltak

Ved oppgradering av Avillonfyllingen avsettes plass til adkomst og parkering til områdene sør for Langvatnet.

Deponi i Lomitippen vurderes i forhold til alternativ bruk av gråbergmasser til forsterking av vegnett, gang/sykkelveg mv.

5.3.2 Omfang med avbøtende tiltak

Oppsummert vurderer vi tiltakets omfang (uten avbøtende tiltak) til lite / intet omfang (-/+);

5.1 ANLEGGSPERIODEN OG DRIFTSPERIODEN - OMFANG FOR SAMISK NATUR- OG KULTURGRUNNLAG INKL REINDRIFT. INFLUENSOMRÅDET.

Anlegg og drift av Nye Sulitjelma Gruver vil alt vesentlig påvirke planområdet ved Langvatnet og i Sulitjelma tettsted (Planområdet). Det som kan påvirke øvrige deler av reinbeitedistriktet (Influensområdet) vil være malmleting / prospektering av evt nye funn og generelt økt trafikk.

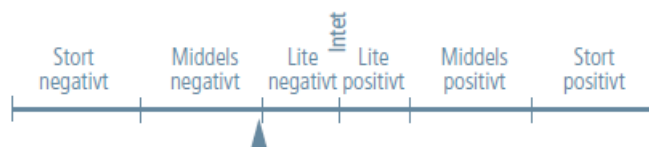
I august 2014 ble det igangsatt malmleting med georadar i Sulitjelmaområdet av Drake Resources Ltd. Leting med georadar pågår ved bruk av helikopter som flyr over aktuelle områder med georadar og antenne.

Nye Sulitjelma Gruver AS gjennomførte i august 2014 prøveboring på forekomsten «Diamanten» vest for Balvasselva. Utstyr mv til denne boreoperasjonen ble fraktet inn/ut med helikopter.

Malmleting vil forårsake en del støy fra lavtflygende helikopter i en kort periode. Prospektering / boring vil forårsake aktivitet og støy i et begrenset område i en begrenset periode.

Evt åpning (anleggsarbeid og drift) av nye malmfunn vil kreve en full gjennomgang med reguleringsplan, konsekvensutredninger mv.

Uten avbøtende tiltak vurderer vi at tiltakets omfang vil være lite / middels negativt omfang (-/-).

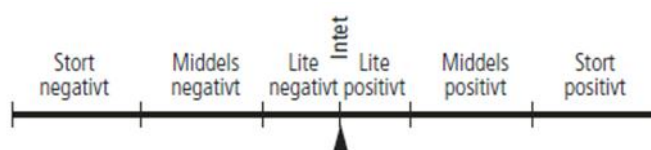

5.1.1 Mulige avbøtende tiltak

Det bør inngås en prosessavtale mellom Balvatn Reinbeitedistrikt og Nye Sulitjelma Gruver AS som ivaretar forholdet mellom partene i anleggsperioden fram til ordinær drift. Avtalen reforhandles ved overgangen fra anleggsfase og til ordinær driftsfase.

5.1.2 Omfang med avbøtende tiltak

Oppsummert vurderer vi tiltakets omfang (med avbøtende tiltak) til lite / intet omfang (-/+);

6 Etablering av Nye Sulitjelma Gruver NSG AS. Konsekvens for samisk natur- og kulturgrunnlag inkl reindrift.

6.1 KONSEKVENSER I PLANOMRÅDET

Ut fra metoden gitt i kap. 3.4.4 vil konsekvensen av etablering av nye Sulitjelma gruver NSG AS etter avbøtende tiltak være ubetydelig (0) i planområdet. Dette er vist slik på konsekvensvifta:

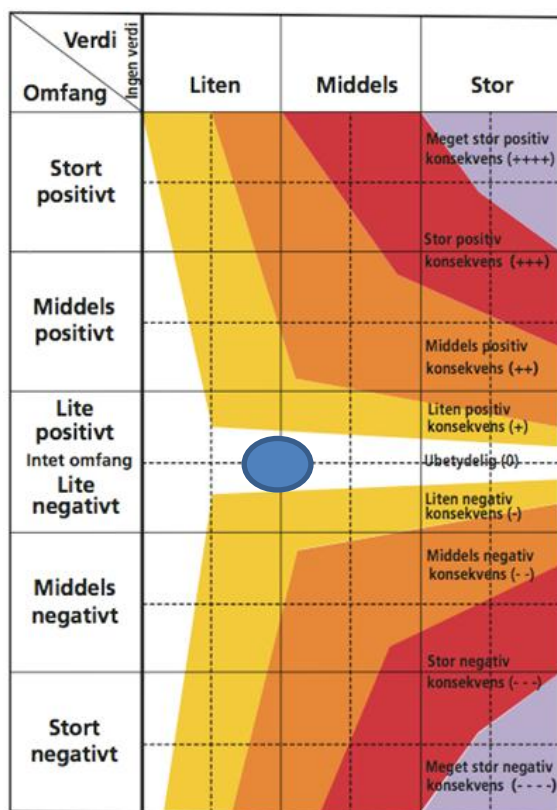

Fig 6.1.: Konsekvens for samisk natur- og kulturgrunnlag inkl. Reindrift i planområdet i Sulitjelma av etablering av Nye Sulitjelma Gruver AS. Konsekvens med avbøtende tiltak er markert med blå sirkel.

6.2 KONSEKVENSER I INFLUENSOMRÅDET

Ut fra metoden gitt i kap. 3.4.4 vil konsekvensen av etablering av nye Sulitjelma gruver NSG AS etter avbøtende tiltak være ubetydelig / liten negativ (0 / -) i influensområdet. Dette er vist slik på konsekvensvifta:

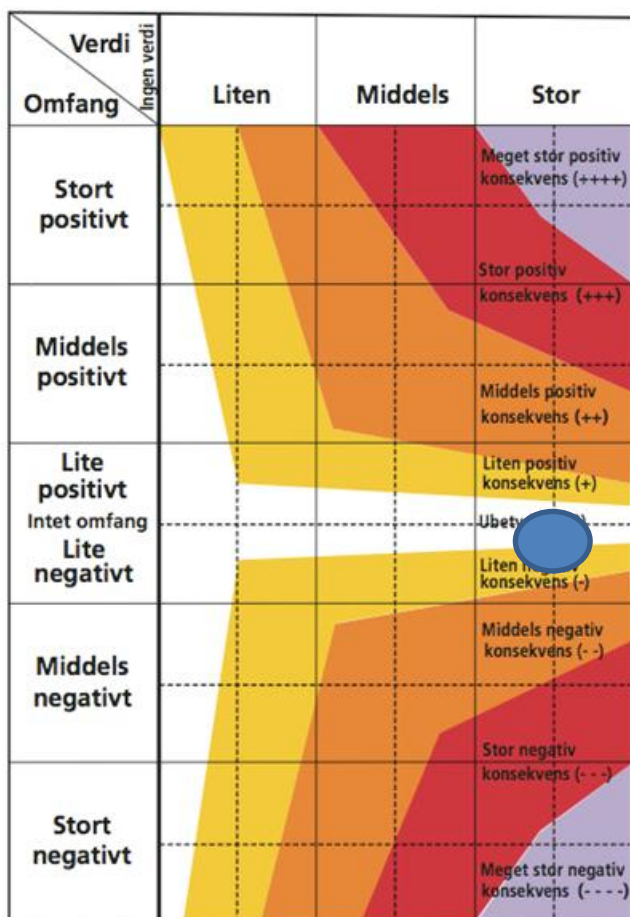

Fig 6.2.: Konsekvens for samisk natur- og kulturgrunnlag inkl. reindrift i influensområdet av etablering av Nye Sulitjelma Gruver AS. Konsekvens med avbøtende tiltak er markert med blå sirkel.